

Література

1. Чернихов Я.Г. Архитектурные фантазии. 101 композиция / Я.Г. Чернихов – Л. : 1933. – 127 с.
2. Шубенков М.В. Структурные закономерности архитектурного формообразования / М. В. Шубенков. – М.: Архитектура, 2006. – 320 с.
3. Гамаюнов, В. М. Рисунок и живопись: учебное пособие / В. М. Гамаюнов. – М. : [б. в.], 1971. – 163 с.
4. Кирцер, Ю. М. Рисунок и живопись: практическое пособие / Ю. М. Кирцер. – М. : Высшая школа, 1992. – 270 с.
5. Маслов, Н. Я. Пленер. Практика по изобразительному искусству: учебное пособие для студентов / Н. Я. Маслов. – М. : Просвещение, 1984. – 112 с.
6. Аксенов, Ю. Цвет и линия / Ю. Аксенов. – М. : Совет. Художник, 1976. – 304 с.

УДК 72.017.4

О.В. Острогляд

старший викладач

Полтавський національний технічний університет

імені Юрія Кондратюка

М.В. Гладіліна

студентка 4 курсу

Полтавський національний технічний університет

імені Юрія Кондратюка

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КОЛОРИСТИЧНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ АРХІТЕКТОРІВ

Анотація. У дослідженні розглядалося поняття архітектурної колористики під час проектування і роль колористики в діяльності як архітектора так і студента-архітектора.

Ключові слова: колористика, архітектурна колористика, колір, архітектурний об'єкт, архітектурний простір, творчий процес.

Мета дослідження – аналіз важливості ролі використання колористики як компонента в професійній діяльності студента-архітектора під час створення цілісного архітектурного середовища.

Об'єктом дослідження є розвиток професійного сприйняття кольору в просторовому мисленні архітектора.

Колористика – це наука про колір, що включає в себе знання про природу кольору, основних, складових і додаткових кольорах, основних характеристиках кольору, кольорових контрастах, змішування кольорів і колірних гармоній, колірну мову і колірну культуру. В той час як архітектурна колористика – це сукупність прийомів і методів формування гармонійного вигляду всіх спільно та візуально сприймальних об'єктів на міських територіях (як природних, так і штучних: будівель, споруд (як тимчасових, так і постійних), малих архітектурних форм, мощення, квітників, високою зелені), створення або виявлення рішень (забарвлення, облицювання, мощення, озеленення, флористика).

Важливість кольору в архітектурі неодноразово відзначалася діячами науки і мистецтва. Він є одним з потужних факторів, що формують комфортне візуальне середовище для людей. Архітектурно-мистецька та містобудівна діяльність потребує всебічного володіння кольору навіть на самих ранніх стадіях навчання молодих архітекторів, адже за допомогою кольору можна створити ілюзію величезного простору в рамках маленького формату і «звузити» неосяжні простори. Таким чином, не можна недооцінювати значення колористичної науки в архітектурних школах.

Рис. 1. Житловий будинок, Київ. Кенор Мартинез Ванберген

Комплекс колірних проблем викликає реальну необхідність координації вивчення різних сторін феномена кольору, вимагає усвідомлення колірної проблематики, що виходить за рамки багатьох галузей знання та сфер діяльності. Роль кольору в нашому житті

різноманітна, колір входить в структуру мислення, є компонентом об'ємно-просторового оточення, частиною матеріальної і духовної культури.

Колорит в архітектурі відмінний від колориту у живописі.

Колір архітектурного забарвлення або будівельного (оздоблювального) матеріалу більш локальний. Але він грає конструктивну роль, виявляючи конструктивні елементи. Колір в архітектурі пов'язаний з реально існуючими формами і освітленням, і утворюється він як за рахунок колірності поверхонь, так і за рахунок освітлення.

Кожен окремих колір має силу впливу і певний характер впливу на людину: фізіологічний, психологічний (емоційний), символічний (інформативний), естетичний, екологічний (формотворний – в архітектурно-композиційному вирішенні). Роль кольору у нашому житті величезна. Колір – це потужний інструмент впливу, один із найпотужніших чинників, що впливають на психіку, настрої, самопочуття, зорове сприйняття розмірів приміщення також він є найпростішим і діючим способом змінити сприйняття простору, дозволяє коригувати стан людини. Інформативність кольору необхідний і невід'ємний чинник життєдіяльності людства. У колірному образі накопичується суми властивостей різних предметів і сукупність кольорів, що дозволяє кольору бути єдиною для всього людства простою мовою, на якій сам того не підозрюючи, говорить і думає кожен з нас. Враховуючи все вище перераховані фактори і переваги (позитивні сторони) кольору, людина з давніх часів активно застосовувала їх у різних галузях своєї життєдіяльності. Люди, як істоти розумні, здатні сприймати колірну інформацію, відчувати її, вони здатні самі відтворювати колір і, навіть, намагаються їм управляти, маніпулювати ним: в живописі, архітектурі, дизайні, в промисловості для контролю за різними процесами, в педагогіці для засвоєння знань, у медицині для діагностики та попередження деяких захворювань та інших галузях життєдіяльності людства.

Колірне вирішення середовища проживання, яке ми для себе створюємо, володіє величезним впливом на психіку і здоров'я, на функціонування процесів життєдіяльності людей. Наприклад: колір будівель впливає на рівень середньої освітленості вулиць, чим більший, тим більше поверховість забудови і менше ширина вулиць, що позначається на емоційно-образній характеристиці забудови. Вулиці, утворені сірими фасадами будівель, при недостатньо

високому рівні освітленості виглядають похмурими, тьманими, а утворені жовто-білими фасадами – виглядають «сонячними» навіть в похмурі дні. У радянському містобудуванні колір використовується для додавання містам та селищам привабливості, життєрадісного характеру, подолання одноманітності у будівництві.

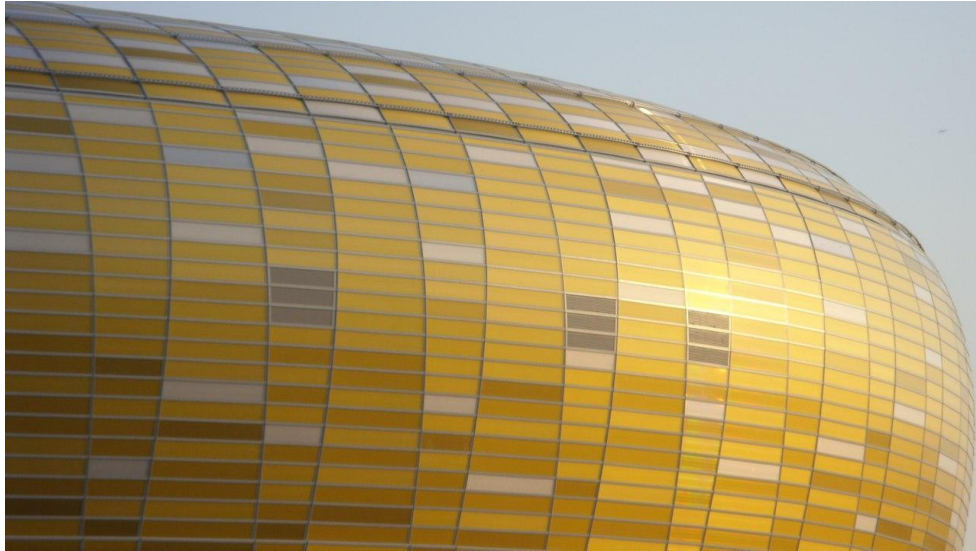

Рис. 2. Стадіон PGE Arena Гданськ (Польща)

Із часом інтенсивність застосування кольору значно зросла у житті сучасної людини, величезний ріст штучних колірних носіїв, та підвищення колірності навколишнього середовища, явну перевагу кольоровому аніж не кольоровому серед споживачів – це факти, які дозволяють виділити особливості, характерні для сформованого в області кольору положення на сучасному етапі нашого суспільства.

У колористиці як науці існує ряд принципів колірної організації предметного простору і форми до них можна віднести популярні до теперішнього часу принципи які є невід’ємною частиною творчої роботи професіоналів архітекторів, художників, дизайнерів:

1. Принцип просторового колірної зонування в ансамблях міст, в площині художнього твору, в організації композиції;

2. Принцип колірної автономії, який визначається законами колірного балансу, гармонійності колірних поєднань;

3. Принцип колірної організації, необхідний як лаконізм колірного вираження якості архітектурного простору і форми його наповнення.

4. Принцип природного колірного контексту у формуванні об’єктів міського простору один із вирішальних принципів.

На сьогодні багато сучасних спеціалістів-теоретиків поширюють ідеї про роль кольору під час створення архітектури. П. Клее – французькі колористи вважають, що між природним середовищем і середовищем створеної людиною існує певний взаємозв'язок, яка полягає в побудові, свого роду, колірної «плазми», яка пов'язує різні візуальні елементи міста. Дослідження ґрунтуються на кольоровості природних компонентів. Ж. Філласьє – дослідник поліхромії ландшафтів робить спробу не обмежувати колірну палітру тільки квітами, навколишнього простору, підносить ідеї можливості використання кольоровості нових будівельних матеріалів.

Сьогодні професійне архітектурне мислення має безліч знань і уявлень про архітектурну колористику. На тлі технологій в архітектурі, будівництві та інших областях і сферах діяльності, які не зупиняються розвиватися, змінюються умови сприйняття предметного простору, переваги, ставлення до образному простору, яке оточує людину, його процеси, відбуваються і розвиваються довкола нього. Розвиток образного мислення архітектора – актуальне завдання стратегічного значення для будь-якої держави. Розвиток образного колірною мислення завдання більш приватного порядку, вимагає необхідності глибокого дослідження фахівців різних областей теоретичних і прикладних наук.

На даний момент у колористичній науці виділяють фактори сприйняття кольору: зовнішні, залежні від навколишнього середовища, до яких відносяться світло, відстань і тип поверхні, а також внутрішні, що виникають з будови людського мозку та ока: принцип «фігура – фон, колірна температура, тяжкість і віддаленість кольору».

Світло дозволяє сприймати об'єкти тривимірними і робить колір видимим. На відкритому просторі колір об'єктів в значній мірі залежить від природного освітлення, його напрямку та інтенсивності, а також ступеня забрудненості атмосфери.

Колір певної поверхні залежить від того, яка частина променів джерела світла буде поглинена, а яка відображена. Сонячне світло, що падає на поверхню прямо, дає глибоку тінь, підкреслюючи структуру і форму об'єкта. Присутній набагато частіше відбитий, розсіяне світло дає слабку тінь, через що форма візуально сплющується і зливається з фоном. Найкраще сприйняття кольору має місце при середньому положенні сонця. Якщо світла занадто багато, очей сліпне і здатність розрізнення кольорів знижується – вони

здаються бляклими і пожовклими, якщо світла дуже мало, кольору погано помітні. Увечері першими темніють червоний і жовтий кольори, найдовше залишаються видимими зелений і блакитний (явище Пуркінє). Безпосередній вплив на сприйняття колірною рішення має також сонячне освітлення стін об'єктів. Стіна, звернена до сходу, отримує ясный ранковий світло. Західна – злегка приглушений вечірній, червонуватого відтінку. Північна стіна зазвичай отримує найменше світла і тому повинна бути пофарбована в найсвітліший тон. Південна стіна може бути навіть інтенсивного, блискучого кольору, тому що, враховуючи найбільш яскраве освітлення, її візуальне вплив значно знижується.

На великій відстані від об'єкта істотне значення набуває параметр яскравості – навіть найсильніший колірний контраст втрачає свій ефект, а визначити пористість текстури стає нереально (тому слабкі відмінності колірних відтінків можуть сприйматися тільки з невеликої відстані). Зі збільшенням відстані також втрачається тривимірність – віддалена перспектива сприймається на основі плоских колірних поверхонь. Кольори при цьому піддаються оптичному змішуванню, стають схожими один на одного, а також піддаються впливу повітряної перспективи, набуваючи зелено-блакитний відтінок. Видимий із далекої відстані колір втрачає інтенсивність, а його відтінок наближається до самої близької ахроматичного кольором – білому, чорному або сірому.

Чисті кольори в меншій мірі схильні до впливу відстані і атмосфери, тому вони відіграють значну роль у композиції.

Стіни і дахи архітектурних об'єктів можуть сприйматися в якості пофарбованих поверхонь, колірною композицією яких може бути гармонійною або хаотичною залежно від їх фактури, розміру, форми і орієнтації в просторі. Можна сказати, що вибір матеріалу накладає певні обмеження при виборі кольору, тому що ті ж самі кольори, що застосовуються на різного роду матеріалах, викликають різні почуття і дають різні візуальні ефекти. Приміром є інтенсивні кольори, які набувають особливого блиску на матеріалах з гладкою, глянсовою поверхнею: емаль, кольорове скло, поливи, клінкер або штучні матеріали. Зате матова, грубозерниста або волокниста фактура (штукатурка, вжитку цегла, бетон, грубо оброблений камінь) краще гармонує з менш насиченими кольорами, наближеними до зустрічається в природі відтінкам. Фактура штукатурки матиме

безпосередній вплив на колірне рішення: чим крупніше гранули, тим більш темним буде здаватися колір.

Природно, невелика пофарбована поверхня чинить менший вплив, ніж велика, але навіть маленька пляма яскравого або контрастного кольору може придушити більш значну поверхню спокійного, нейтрального кольору. Покриває маленьку площу колір здається менш інтенсивним, ніж той же тон на великій поверхні. Якщо говорити про зміну яскравості залежно від величини зразка, то ця проблема більш складна, хоча взагалі можна стверджувати, що кольори на маленькому зразку здаються темніше і менш насиченими, ніж, наприклад, на великій площі.

Колір є важливою складовою архітектурної форми, при відповідних поєднаннях колір являє собою засіб вираження змісту архітектурного об'єкта, його естетичних переваг. Візуальна архітектурна форма неможлива без композиційної єдності простору, обсягу і кольору. Тому архітектор і є тим самим інструментом, за допомогою якого створюються гармонійні та цілісні архітектурні середовища.

Література

1. Алексеев С. С., *Цвет и освещение. Общие проблемы, в кн.: Очерки теории архитектурной композиции, М., 1960; -С. 25-29.*
2. Стригалева А. А., *Архитектурная полихромия в условиях типизации и стандартизации строительства, «Вопросы теории архитектурной композиции», 1958, вып. 3*
3. Келер В., Лукхардт В., *Свет в архитектуре. Свет и цвет, как средства архитектурной выразительности, пер. с нем., М., 1961.*
4. *Цвет в архитектурном проектировании // [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <http://www.proektant.by/content/2158.html>*
5. Ситникова Н. В. *КОЛОРИСТИКА КАК ОСНОВА ФОРМООБРАЗОВАНИЯ В АРХИТЕКТУРЕ (на примере работ мастеров XX века): дис. ... канд. искус. наук: 17.00.04. - Барнаул, 2010.*
6. Барсукова, А. Д. *Особенности формирования профессионального самосознания студенчества / А.Д.Барсукова. М.: Издательство АСВ, 2009. — 168 с.*
7. Бархин, Б. Г. *Эвристика и архитектурное творчество. Архитектурная форма и технический прогресс / Б. Г. Бархин. М., 1975. — 187 с.*